

כרשת

ויקרא

עם אונקלוס ורש"י

פרשת ויקרא

ויקרא פרק א

א וַיִּקְרָא אֵל מֹשֶׁה וַיֹּדְבֶר יְהוָה

אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר:

וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עֲמִיה מִמִּשְׁכַּן

זִמְנָא לְמִימָר:

וַיִּקְרָא אֵל מֹשֶׁה. לְכָל דְּבָרוֹת וּלְכָל

אֲמִירוֹת וּלְכָל צִוִּיִּים קִדְמָה קִרְיָאָה, לְשׁוֹן

חֲבָה, לְשׁוֹן שְׁמֹלָאֲבִי הַשְׂרֵת מִשְׁתַּמְשִׁין

בו, שנאמר, וקרא זה אל זה, אבל לנביאי
האומות עכו"ם נגלה אליהן בלשון עראי
וטומאה, שנאמר ויקר אלהים אל בלעם:
ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע
לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף
להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר
וידבר, לדבור היתה קריאה ולא
להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות,
ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה
לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר
להדיוט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט

את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות
נאמרו בתורה למשה ולאהרן, וכנגדן
נאמרו י"ג מיעוטיין, ללמדך שלא לאהרן
נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו
הן י"ג מיעוטיין לדבר אתו, מדבר אליו,
וידבר אליו, ונועדתי לך, כולן בתורת
כהנים, יכול שמעו את קול הקריאה,
תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה
שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל
מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה
יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך,

תלמוד לומר את הקול, מהו הקול, הוא
הקול המפורש בתהלים קול ה' בכה קול
ה' בהדר, קול ה' שובר ארזים, אם כן למה
נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול
נפסק, כיוצא בו וקול כנפי הכרובים
נשמע עד החצר החיצונה, יכול מפני
שהקול נמוך, תלמוד לומר בקול אל שדי
בדברו, אם כן למה נאמר עד החצר
החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק:
מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית,
תלמוד לומר מעל הכפורת, יכול מעל

הכפורת כולה, תלמוד לומר מבין שני
הכרובים: לאמר. צא ואמור להם דברי
כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן
מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל
במדבר כמנוודים מן המרגלים ואילך, לא
נתייחד הדבור עם משה, שנאמר ויהי
כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות,
וידבר ה' אלי לאמר, אלי היה הדבור. דבר
אחר, צא ואמור להן דברי, והשיבני אם
יקבלום, כמו שנאמר וישב משה את דברי
העם וגו':

בִּדְבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ

אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם

קֹרֶבֶן לַיהוָה מִן הַבְּהֵמָה מִן

הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת

קֹרְבָנֵכֶם:

מִלֵּיל עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לַהוֹן

אִישׁ אֲרִי יִקְרַב מִנְכוֹן קֹרְבָנָא קָדָם יי

מִן בְּעִירָא מִן תּוֹרֵי וּמִן עֲנָא תִקְרַבוּן

יְת קֹרְבָנִכוֹן:

**אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבנות
נדבה דבר העניין: אדם. למה נאמר, מה
אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל
היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל:
הבהמה. יכול אף היה בכלל, תלמוד
לומר בקר וצאן: מן הבהמה. ולא כולה,
להוציא את הרובע ואת הנרבע: מן
הבקר. להוציא את הנעבד: מן הצאן.
להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא
את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה
מן העניין מן הבקר, שאין תלמוד לומר,**

להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד
 ששנים מתנדבים עולה בשותפות:
 קרבנכם. מלמד שהיא באה נדבת צבור,
 היא עולת קיץ המזבח הבאה מן
 המותרות:

ג אם עלה קרבנו מן הבקר
 זכר תמים יקריבנו אל פתח
 אהל מועד יקריב אותו לרצנו
 לפני יהוה:

אם עלתא קרבניה מן תורי דכר

שְׁלִיִּם יִקְרְבֵנָה לְתֹרַע מִשְׁכַּן זְמַנָּא

יִקְרִיב יִתִּיה לְרַעְוָא לִיה קָדָם יִי:

זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה,

שאיין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום

ואנדרוגינוס: תמים. בלא מום: אל פתח

אהל מועד. מטפל בהבאתו עד העזרה.

מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתערבה

עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל

אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין

ימכרו החולין לצרכי עולות, והרי הן כולן

עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא,

יכול אפילו נתערבה בפסולין או בשאינו
מינו, תלמוד לומר יקריבנו: יקריב אותו.
מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו
תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין
אותו עד שיאמר רוצה אני: לפני ה'
וסמך. אין סמיכה בבמה:

ד וְסִמֵּךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה
וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:
וְיִסְמוֹךְ יָדֶיהָ עַל רִישׁ עֲלֹתָא וְיִתְרַעֲי
לִיהָ לְכַפֵּרָא עָלֶיהָ:

על ראש העולה. להביא עולה חובה
 לסמיכה, ולהביא עולה הצאן: העולה.
 פרט לעולה העוף: ונרצה לו. על מה הוא
 מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות
 ב"ד, או מיתה בידי שמים, או מלקות, הרי
 עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על
 עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

ה וְשַׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי
 יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶחָד
 הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת

הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר
פָּתַח אֶהָל מוֹעֵד:

וַיָּכֹס יְתֵ בַר תּוֹרֵי קָדָם יִי וַיִּקָּרְבוּ בְנֵי
אֶהֱרֹן כֹּהֲנֵי יְתֵ דְמָא וַיִּזְרְקוּן יְתֵ דְמָא
עַל מִדְבַּחַא סְחֹר סְחֹר דִּי בְתִרְעַ
מִשְׁכַּן זְמָנָא:

ושחט זהקריבו הכהנים. מקבלה ואילך
מצות כהונה, למד על השחיטה שבשרה
בזר: לפני ה'. בעזרה: זהקריבו. זו קבלה
שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה,

למדנו שתיהן בבני אהרן: בני אהרן. יכול
חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם
וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם
ב' פעמים, להביא את שנתערב במינו או
בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או
בחטאות הפנימיות, או בחטאות
החיצוניות, שאלו למעלה והיא למטה,
תלמוד לומר במקום אחר את דמו: וזרקו.
עומד למטה, וזורק מן הכלי לכותל
המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד
הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן

בד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו בחוט,
 תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף
 בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת,
 תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי
 מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד.
 ולא בזמן שהוא מפזרק:

וְהִפְשִׁיט אֶת הָעֹלָה וְנָתַח
 אֹתָהּ לְנֶתְחֶיהָ:

וַיִּשְׁלַח יָת עֲלֹתָא וַיַּפִּיג יִתָּהּ לְאַבְרָהָא:
 וְהִפְשִׁיט אֶת הָעוֹלָה. מַה תִּלְמוּד לִזְמַר

העולה, לרבות את כל העולות להפשט
ונתוח: אותה לנתחיה. ולא נתחיה
לנתחים:

וְנָתַנוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אִישׁ
עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֲצִים עַל
הָאֵשׁ:

וְיִתְּנוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנֵי אִשְׁתָּא עַל
מִדְבַּחַת וִיסְדְּרוּן אֲעִיָּא עַל אִשְׁתָּא:
ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן
השמים, מצוה להביא מן ההדיוט: בני

אֶהְרֹן הַכֹּהֵן. כִּשְׁהוּא בְּכִיחוּנוֹ, הֵא אִם

עֶבֶד בְּבִגְדֵי כֹהֵן הַדִּיּוּט, עֲבוּדָתוֹ פִּסּוּלָהּ:

ח וְעָרְכוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים

אֶת הַנִּתְחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת

הַפָּדָר עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל

הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ:

וּסְדְּרוּן בְּנֵי אֶהְרֹן כְּהִנִּיא יֵת אֲבִרִיא

יֵת רִישָׁא וְיֵת תְּרַבָּא עַל אֲעִיא דִּי עַל

אֲשֶׁתָּא דִּי עַל מִדְּבָחָא:

בני אהרן הכהנים. כשהם בניהונם, הא
 כהן הדיוט שעבד בשמונה בגדים, עבודתו
 פסולה: את הנתחים את הראש. לפי
 שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותז
 בשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו:
 ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו
 עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה,
 וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על
 המזבח. שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ
 למערכה:

ט וְקָרְבוֹ וְכִרְעָיו יִרְחֵץ בַּמַּיִם

וְהַקָּטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל

הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶה אֵשָׁה רֵיחַ

נִיחֻחַ לַיהוָה: (ו)

וְגִייה וּכְרַעֲוֵהִי יַחֲלִל בְּמִיָּא וַיִּסַּק כֶּהֱנָא

יָת כּוֹלָא לְמִדְבַּחָא עֲלֵתָא קוֹרְבַן

דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעֲוָא קָדָם יי:

עוֹלָה. לֶשֶׁם עוֹלָה יִקְטִירֵנוּ: אֵשָׁה.

בְּשִׁישַׁחֲטָנוּ יֵהֵא שׁוּחֲטוֹ לֶשֶׁם הָאֵשׁ, וְכֹל

אֵשָׁה לִשְׁוֹן אֵשׁ, פּוֹשִׁיִּי"ר בִּלְע"ז: נִיחֻחַ.

נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני:

וְאֵם מִן הַצֹּאן קִרְבָּנוּ מִן

הַכֹּשְׁבִים אֹו מִן הָעֲזִים לְעֹלָה

זָכָר תִּמְּיִם יִקְרִיבֵנוּ:

וְאֵם מִן עֲנָא קִרְבָּנִיהָ מִן אִמְרִיא אֹו

מִן בְּנֵי עֲזִיא לְעֹלָתָא דְּכָר שְׁלִים

יִקְרְבִינֶיהָ:

ואם מן הצאן. וי"ו מוסיקה על ענין

ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה

לְהַתְּבוֹנֵן בֵּין פֶּרֶשָׁה לְפֶרֶשָׁה: מִן הַצֵּאן מִן
הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן הָעֵזִים. הֲרִי אֵלֹו גִ'
מִיעוּטִין, פֶּרֶט לִזְקֵן לְחֹלָה וּלְמִזְוָה:

יֵאֱשָׁחַט אֶתֹו עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ
צִפְנָה לְפָנַי יְחֹה וְזָרְקוּ בְּנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמֹו עַל
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

וַיָּכֹוס יְתִיָּה עַל צֵדָא דְּמַדְבָּחָא צְפוּנָא
קָדָם יִי וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן כַּהֲנֵיָא יְתִיָּה

דְּמִיָּה עַל מִדְּבָחָא סְחֹר סְחֹר:

עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ. עַל צֵד הַמִּזְבֵּחַ: צְפוּנָה

לְפָנֵי ה'. וְאִין צְפוּן בַּבִּמָּה:

יב וְנִתַּח אֹתוֹ לְנִתְחִיו וְאֵת

רֹאשׁוֹ וְאֵת פְּדָרוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן

אֹתָם עַל הָעֲצִים אֲשֶׁר עַל

הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ:

וַיִּפְלֹג יִתִּיָּה לְאַבְרוֹהִי וְיִת רִישִׁיָּה וְיִת

תְּרִיבִיָּה וַיִּסְדֹּר כֹּהֲנָא יִתְהוֹן עַל אֲעִיָּא

דִּי עַל אֶשְׁתָּא דִּי עַל מַדְבַּחָא:

יג וְהִקְרַב וְהִכְרַעִים וְיִרְחֹץ

בַּמַּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל

וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עֲלָה הוּא

אִשָּׁה יֵיחַ נִיחַח לִיהוָה: (פ)

וְגֹא וְכָרְעִיא יַחֲלֵל בְּמִיא וְיִקְרַב כְּהֵנָּא

יֵת כּוֹלָא וְיִסַּק לַמַּדְבַּחָא עֲלֵתָא הוּא

קוֹרְבַּן דְּמַתְקִיבֵל בְּרַעְוָא קָדָם יי:

יד. **שני** וְאֵם מִן הָעוֹף עֹלָה

קֹרְבָנוּ לַיהוָה וְהַקָּרִיב מִן

הַתֹּרִים אֹו מִן בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת

קֹרְבָנוּ:

וְאֵם מִן עוֹפֹא עֹלָתָא קֹרְבָנִיהָ קָדָם יי

וַיִּקְרַב מִן שְׁפָנִינִיא אֹו מִן בְּנֵי יוֹנָה ית

קֹרְבָנִיהָ:

מִן הָעוֹף. וְלֹא כָל הָעוֹף. לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר

תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים, תמות
 וזכרות בבהמה, ואין תמות וזכרות
 בעופות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד
 לומר מן העוף: תורים. גדולים ולא
 קטנים: בני יונה. קטנים ולא גדולים: מן
 התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת
 הציהוב, שבזה ושבזה שהוא פסול, שהוא
 גדול אצל בני יונה וקטן אצל תורים:

טו וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל הַמִּזְבֵּחַ
 וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר

הַמְזַבְּחָה וְנִמְצָה דָּמוֹ עַל קִיר

הַמְזַבְּחָה:

וַיִּקְרְבִינָה פֶּהֱנָא לְמַדְבָּחָא וַיִּמְלֹק יְת

רִישָׁה וַיִּסַּק לְמַדְבָּחָא וַיִּתְמַצֵּי דְמִיהָ עַל

כּוֹתֵל מַדְבָּחָא:

וְהַקְרִיבוּ. אִפִּילוּ פְרִידָה אַחַת יָבִיא: הַכֹּהֵן

וּמַלְכָּה. אֵין מַלְיָקָה בְּכָלִי, אֲלֹא בַעֲצָמוֹ שֶׁל

כֹּהֵן, קוֹצֵץ בַּצִּפּוֹרֵנוּ מִמּוֹל הַעֲזוּרָה וְחֻזְתָּךְ

מִפְּרִקָּתָה עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְסִימָנִין וְקוֹצֵצֶנָּה:

וְנִמְצָה דָּמוֹ. לְשׁוֹן מִיץ אֲפִים, כִּי אִפִּס

המִץ, כּוּבֵשׁ בֵּית הַשְּׁחִיטָה עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ,
וְהַדָּם מִתְמַצֶּה וַיּוֹרֵד: וּמֶלֶךְ וְהַקְטִיר
וְנִמְצָה. אִפְשָׁר לֵאמֹר בֶּן, מֵאַחֵר שֶׁהוּא
מִקְטִיר הוּא מוֹצֵה, אֲלֹא מֵהַקְטָרָה
הָרִאשׁוֹנָה בַּעֲצָמוֹ וְהַגּוֹף בַּעֲצָמוֹ וְכו', אִם
מִלִּיקָה בֶּן. וּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא מְסוּרָם הוּא
וּמֶלֶךְ וְהַקְטִיר, וְקוֹדֶם הַקְטָרָה וְנִמְצָה דָּמוֹ
כִּבְר:

טו וְהִסִּיר אֶת מִרְאֲתוֹ בְּנִצָּתָהּ
וְהִשְׁלִיךְ אֶתָּה אֶצְלוֹ הַמִּזְבֵּחַ

קִדְמָה אֶל מְקוֹם הַדָּשָׁן:

וַיַּעֲדֵי יָת זַפְקִיָּה בְּאוֹכְלִיָּה וַיִּרְמִי יָתָה

לְסֵטֶר מִדְּבַחָא קִידוּמָא לְאַתֶּר

דְּמוֹשְׁדִין קְטָמָא:

מִזְרָאָתוֹ. מְקוֹם הָרַעִי, וְזֶה הַזִּמְק:

בְּנוֹצָתָה. עִם בְּנֵי מַעֲיָה, וְנוֹצָה לְשׁוֹן דְּבַר

הַמֵּאוֹס, כְּמוֹ כִּי נִצּוּ גַם נַעֲזוּ, וְזֶהוּ שְׁתַּרְגָּם

אוֹנְקָלוֹס בְּאוֹכְלִיָּה, וְזֶה מִדְּרָשׁוֹ שֶׁל אַבָּא

יוֹסִי בֶן חֲנָן, שֶׁאָמַר, נוֹטֵל אֶת הַקּוֹרְקָבִין

עֲמָה. וְרַבּוֹתֵינוּ ז"ל אָמְרוּ, קוֹדֵד סְבִיב

הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם
 הנוצה שעל העור. בעולת בהמה שאינה
 אוכלת אלא באבוס בעליה, נאמר והקרב
 והברעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף
 שנזון מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים
 שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה.
 במזרחו של כבש: אל מקום הדשן.
 מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל
 בוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה,
 וכולם נבלעים שם במקומן:

יז וְשִׁפֵּעַ אֹתוֹ בְּכַנְפָּיו לֹא

יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֶתֹּ חִכָּהוּן

הַמִּזְבֵּחַ עַל הָעֲצִים אֲשֶׁר עַל

הָאֵשׁ עֲלָה הוּא אִשָּׁה רִיחַ

נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)

וַיִּפְרִיק יִתִּיה בְּגִדֵּפוֹהִי לֹא יִפְרִישׁ וַיִּסַּק

יִתִּיה כֹּהֵנָא לְמִדְבַּחָא עַל אֲעִיָּא דִּי עַל

אֲשַׁתָּא עֲלָתָא הוּא קוֹרְבַּן דְּמִתְקַבֵּל

בְּרַעְוָא קָדָם יי:

ושמע. אין שיסוע אלא ביד, וכן הוא

אומר בשמשון וישסעהו כשסע הגדי:
בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי
נוצתו: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך
הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים
ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכתוב
והקטיר, כדי שיהא המזבח שבע ומהודר
בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו
לגמרי לב' חתיכות, אלא קורעו מגבו.
נאמר בעוף ריח נוחה, ונאמר בבהמה ריח
ניחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד
הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים:

א וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב קֹרְבַן

מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יֵהְיֶה קֹרְבָנוֹ

וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ

לְבִנְיָהּ׃

וְאִנֶּשׁ אֲרִי יִקְרַב קֹרְבַן מִנְחָתָא קֹדֶם

יִי סוֹלֶתָא יֵהְיֶה קֹרְבָנֶיהָ וַיִּרִיק עָלֶיהָ

מִשְׁחָא וַיִּתֵּן עָלֶיהָ לְבִנְיָתָא׃

וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב. לֹא נֹאמַר נִפְשׁ בְּכָל

קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו
להתנדב מנחה, עני, אמר הקב"ה מעלה
אני עליו כאילו הקריב נפשו: סלת יהיה
קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא
מנחת סלת, שהיא הראשונה שבמנחות
ונקמצת כשהיא סלת, כמו שמפורש
בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות,
וכולן באות אפויזת קודם קמיצה חוץ
מזו, לכך קרויה מנחת סלת: סלת. אין
סלת אלא מן החטין, שנאמר סלת חטים,
ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר

ועשרון סלת למנחה, עשרון לכל מנחה:
ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה
לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה
עליה לצד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין
ריבוי אחר ריבוי בתורה אלא למעט. ד"א
שמן על כולה מפני שהוא נכלל עמה,
ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה
ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה
נכללת עמה ולא נקמצת עמה, שנאמר על
כל לבונתה, שלאחר שקמץ מלקט את
הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק

וּנְתַן וְהָבִיָּאָהּ. מִלְּמַד שִׁיְצִיקָהּ וּבִלְיָלָהּ

כַּשְׂרִים בְּזֶרֶם:

ב וְהָבִיָּאָהּ אֶל בְּנֵי אֶהְרֹן

הַכֹּהֲנִים וְקָמִין מִשָּׁם מְלֹא

קִמְצוֹ מִסֻּלָּתָהּ וּמִשְׁמָנָהּ עַל

כָּל לְבַנְתָּהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת

אֲזִכָּרְתָּהּ הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רֵיחַ

נִיחֹחַ לַיהוָה:

וַיִּתֵּינָהּ לֹות בְּנֵי אֶהְרֹן כֹּהֲנִיא וַיִּקְמוּץ

מִתָּמָן מְלִי קוֹמְצִיָּה מִסְלָתָהּ וּמִמְשָׁחָהּ
 עַל כָּל לְבוֹנָתָהּ וַיִּסַּק כֶּהֱנָא יֵת
 אֲדַכְרָתָהּ לְמַדְבַּחָא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל
 בְּרַעְיוֹא קָדָם יִי:

הַכֹּהֲנִים וְקַמֶּץ. מִקְמִיצָה וְאֵילֶךְ מִצּוֹת
 כְּהוֹנָה: וְקַמֶּץ מִשֵּׁם. מִמְקוֹם שֶׁרַגְלֵי הַזֶּר
 עוֹמְדוֹת, לְלַמֶּדֶךְ שֶׁהַקְמִיצָה כְּשֶׁרָה בְּכָל
 מְקוֹם בַּעֲזָרָה, אֵף בִּי"א אִמָּה שֶׁל מְקוֹם
 דְּרִיסַת רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל: מִלֹּא קַמֶּצּוֹ. יְכוּל
 מִבְּרֵץ, מִבְּצִבֶּץ וַיּוֹצֵא לְכָל צֵד, תִּלְמוּד

לומר במקום אחר זהרים ממנו בקמצו,
לא יהא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי
בקמצו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא
כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו, וזהו
קומץ במשמע, לשון העברית: על כל
לבונתה. לבד כל הלבונה יהא הקומץ
מלא: לבונתה והקטיר. אף הלבונה
בהקטרה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה.
הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלח או
קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ
העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שבו

נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

ג. וְהַנּוֹתֶרֶת מִן הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן

וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים מֵאֲשִׁי

יְהוָה: (ה)

וְדֹאשְׁתָּאֵר מִן מִנְחָתָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנוֹהִי

קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין מִקֹּרְבָנִיא דִּי:

לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו. כהן גדול נוטל חלק

בראש שלא במחלוקת, וזההדיוט

במחלוקת: קדש קדשים. היא להם:

מֵאֲשִׁי ה'. אין להם חלק בה אלא לאחר

מתנות האישים:

ד וְכִי תִקְרַב קֶרְבֵּן מִנְחָה

מֵאֵפֶה תִנּוֹר סֹלֶת חֲלֹת מִצֹּת

בְּלֹלֶת בַּשֶּׁמֶן וְרִקִּיקֵי מִצֹּת

בַּשֶּׁמֶן בַּשֶּׁמֶן: (ה)

וְאִרִי תִקְרִיב קֶרְבֵּן מִנְחָתָא מֵאֵפֶה

תִּנּוֹרָא סֹלֶתָא גְרִיצָן פִּטִּירָן דְּפִילָן

בַּמֶּשֶׁח וְאַסְפּוּגִין פִּטִּירִין דְּמִשְׁחִין

בַּמֶּשֶׁח:

וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת
מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או
חלות או רקיקין, החלות בלולות,
והרקיקין משוחין, ונחלקו רבותינו
במשיחתן, יש אומרים מושחן וחוזרן
ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג,
שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש
אומרים מושחן כמין כף יונית, ושאר
השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה
תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים,
להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן

הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא
 למנורה שנאמר בו זך. ושנינו במנחות כל
 המנחות האפויזות לפני קמיצתן ונקמצות
 על ידי פתיתה כולן באות עשר עשר
 חלות, והאמור בה רקיקין בא עשר
 רקיקין:

ה וְאֵם מִנְחָה עַל הַמִּנְחָה
 קֹרֶבֶן סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן
 מִצָּה תִּהְיֶה:

וְאֵם מִנְחָתָא עַל מִסְרִיתָא קֹרֶבֶן

סוּלְתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח פִּטִּיר תְּהִי:

**ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי
מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש
שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי
אינו עמוק אלא צף, ומעשה המנחה
שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור
שורף את השמן, וכולן טעונות ג' מתנות,
יציקה, ובלילה, ומתן שמן בכלי, קודם
לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד
שבוללך בעודן סלת:**

ו פתות אתה פתים ויצקת

עֲלִיָּה שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)

בַּצֵּעַ יִתֶּה בִּיצוּעֵיךְ וּתְרִיק עָלֶה מִשְׁחָא

מִנְחָתָא הִיא:

פִּתּוֹת אוֹתָה פִּתִּים. לְרַבּוֹת כָּל הַמִּנְחוֹת

הַנֶּאֱפוֹת קוֹדֵם קִמִּיצָה לַפִּתִּיתָה: וַיִּצְקֵת

עֲלִיָּה שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא. לְרַבּוֹת כָּל

הַמִּנְחוֹת לִיצִיקָה, יְכוּלֵּ אֶף מִנְחַת מֵאֵפָה

תְּנוּרַ כֵּן, תִּלְמוּד לֹאמַר עֲלִיָּה, אוֹצִיא אֶת

הַחֲלוֹת וְלֹא אוֹצִיא אֶת הַרְקִיקִין, תִּלְמוּד

לֹאמַר הוּא:

שְׁלִישִׁי וְאֵם מִנְחָת

מִרְחֶשֶׁת קֹרֶבֶן סֹלֶת בִּשְׁמֹן
תַּעֲשֶׂה:

וְאֵם מִנְחָתָא דְרִדְתָּא קֹרֶבֶן סֹלֶתָא
בְּמִשַׁח תַּתְּעַבֵּד:

מִרְחֶשֶׁת. כֹּלִי הוּא שְׁהִיָּה בַּמִּקְדָּשׁ עֲמוּקָה,
וּמִתּוֹךְ שְׁהִיָּה עֲמוּקָה שְׁמִנָּה צְבוּרָה וְאִין
הָאֹר שׁוֹרְפוֹ, לְפִיכָךְ מַעֲשֶׂה מִנְחָה

העשויין לתוכה רוחשין, כל דבר דך ע"י
משקה נראה כרוחש ומנענע:

ח וְהִבֵּאתָ אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה מִאֲלֹה לִיהוָה וְהִקְרִיבָהּ
אֶל הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ:
וְתִיתִי יָד מִנְחָתָא דִּי יִתְעַבֵּיד מֵאֲלִין
קָדָם יי וְיִקְרְבִינָה לֹות פֶּהֱנָא וְיִקְרְבִינָה
לְמִדְבָּחָא:

אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים

הָלָלוּ: וְהִקְרִיבָהּ. בַּעֲלִיָּה אֶל הַכֹּהֵן:

וְהַגִּישָׁהּ. הַכֹּהֵן: אֶל הַמִּזְבֵּחַ. מַגִּישָׁה לְקֶרֶן

דְּרוֹמִית מֵעֶרְבִית שֶׁל מִזְבֵּחַ:

ט וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן הַמִּנְחָה אֶת

אֲזִכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ

אֲשֶׁה יֵיחַ נִיחַח לִיהוָה:

וַיִּפְרִשׁ כֹּהֵנָּה מִן מִנְחָתָהּ יְת אֲזִכָּרְתָּהּ

וַיִּסַּק לְמִדְבַּחַּ קוֹרְבַּן דְּמַתְּקִיל בְּרַעוּא

קָדָם יי:

את אזכרתה. הוא הקומץ:

וְהַנּוֹתֶרֶת מִן הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן

וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים מֵאֲשֵׁי

יְהוָה:

וְדֹאשְׁתָּאֹר מִן מִנְחָתָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנוֹהִי

קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין מִקֹּרְבָנֵי־דֵי:

יֵא כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ

לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֵמֶץ כִּי כָּל

שֶׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטִירוּ

מִמֶּנּוּ אֵשָׁה לִיהוָה:

כָּל מִנְחָתָא דִּי תִקְרִבּוּן קָדָם יְיָ לֹא

תִּתְעַבֵּיד חֲמִיעַ אֲרִי כָּל חֲמִיר וְכָל

דְּבִשׁ לֹא תִסְקֹון מִנִּיה קוֹרְבָנָא קָדָם

יְיָ:

וְכָל דְּבִשׁ. כָּל מַתִּיקַת פְּרִי קֶרֶוּי דְּבִשׁ:

יִבְקֹרְבוּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם

לִיהוָה וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ

לְרִיחַ נִיחָח:

קֹרֵבֶּן קִדְמִי תִקְרֶבֶן יִתְהוֹן קִדְם יִי
 וְלִמְדִּבְחָא לֹא יִתְסַקֹּון לֹא תִקְבֵּלָא
 בְּרַעְוָא:

קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להביא
 מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שתי
 הלחם של עצרת הבאים מן השאור,
 שנאמר חמץ תאפינה, ובכורים מן הדבש,
 כמו בכורי תאנים ותמרים:

יג וְכָל קֹרֵבֶּן מִנְחָתְךָ בַּמִּלָּח
 תִּמְלֹחַ וְלֹא תִשְׁבִּית מִלָּח

בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל

כָּל קֹרְבָנְךָ תִּקְרֶיב מִלֶּחֶם: (ה)

וְכָל קֹרְבַּן מִנְחָתְךָ בְּמִלְחָא תִּמְלֵחַ וְלֹא

תִּבְטֵל מִלֶּחֶם קִים אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ

עַל כָּל קֹרְבָנְךָ תִּקְרֶיב מִלְחָא:

מִלֶּחֶם בְּרִית. שֶׁהַבְּרִית כְּרוּתָהּ לְמִלֶּחֶם

מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרִית שֶׁהוּבָטְחוּ הַמִּים

הַתַּחֲתוֹנִים לִיקְרֹב בְּמִזְבֵּחַ בְּמִלֶּחֶם, וְנִסְוֹךְ

הַמִּים בַּחֲגִ: עַל כָּל קֹרְבָנְךָ. עַל עֹלֹת

בַּהֲמָה וְעֹף, וְאַמּוֹרֵי כָל הַקֹּדְשִׁים כּוֹלֵךְ:

יָד וְאֵם תִּקְרִיב מִנְחַת בְּכוֹרִים
 לַיהוָה אָבִיב קָלוֹי בָּאֵשׁ גִּירָשׁ
 כִּרְמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת
 בְּכוֹרֶיךָ:

וְאֵם תִּקְרֶב מִנְחַת בְּכוֹרֶיךָ קֶדֶם יְיָ אָבִיב
 קָלִי בְנוֹר פִּירוּכִין רַכִּיכִן תִּקְרִיב יְת
 מִנְחַת בְּכוֹרֶיךָ:

וְאֵם תִּקְרִיב. הֲרִי אֵם מִשְׁמֵשׁ בְּלִשׁוֹן כִּי,
 שֶׁהֲרִי אֵין זֶה רִשׁוֹת, שֶׁהֲרִי בִּמְנַחַת הָעוֹמֵר

הכתוב מדבר שהיא חובה, וכן ואם יהיה
היובל וגו': מנחת בכורים. במנחת העומר
הכתוב מדבר, שהיא באה אביב בשעת
בישול התבואה, ומן השעורים היא באה,
נאמר כאן אביב, ונאמר להלן כי השעורה
אביב: קלוי באש. שמיבשין אותו על
האור באביב של קלאים, שאלולי כן אינה
נטחנת בריחים לפי שהיא לחה: גרש
כרמל. גרוסה בעודה לחה: גרש. לשון
שבירה וטחינה גורסה בריחים של גרוסות,
כמו ויגרס בחצץ, וכן גרסה נפשי: כרמל.

בעוד הבר מלא, שהתבואה לחה ומלאה
 בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות
 ברמל, וכן ברמל בצקלוננו:

טו וְנָתַתְּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמָּה

עָלֶיהָ לְבִנָּה מְנַחֶה הוּא:

וְתִתֵּן עָלֶיהָ מִשְׁחָא וּתְשִׁי עָלֶיהָ לְבוֹנָתָא

מְנַחֶתָּא הִיא:

טז וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אֲזִכָּרְתָּהּ

מִגִּרְשָׁהּ וּמִשְׁמֶנָּהּ עַל כָּל

לְבִנְתָּהּ אֵשָׁה לַיהוָה: (ס)

וַיִּסַּק כַּהֲנָא יֵת אֲדַכְרַתָּה מִפְּרוּכָה

וּמִמְשַׁחָה עַל כָּל לְבוֹנְתָהּ קוֹרְבָנָא

קָדָם יי:

ויקרא פרק ג

א רביעי ואם זָבַח

שְׁלָמִים קֹרְבָנוֹ אִם מִן חֶבְקָר

הוּא מִקְרִיב אִם זָכַר אִם

נִקְבָּה תַּמִּים יִקְרִיבֵנוּ לְפָנֶי

יְהוָה:

וְאִם נִכְסַת קוֹדֶשֶׁיָא קוֹרְבָנִיהָ אִם מִן

תּוֹרֵי הוּא מִקְרָב אִם דְּכַר אִם נוֹקְבָא

שְׁלִים יִקְרְבִינֶיהָ קֶדֶם יי:

שְׁלָמִים. שְׁמִטִּילִים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. דְּבַר

אַחַר שְׁלָמִים שִׁישׁ בָּהֶם שְׁלוֹם לְמַזְבֵּחַ

וּלְכֹהֲנִים וּלְבַעֲלִים:

ב וְסִמֵּן יָדוֹ עַל רֹאשׁ קֶרְבָּנוֹ

וְשִׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ

בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם

עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

וַיִּסְמוּךְ יָדֶיהָ עַל רִישׁ קוֹרְבָנֶיהָ

וַיִּכְסִּינָהּ בַת־רַע מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן

בְּנֵי אֶהְרֹן כֹּהֲנֵיָא יַת דְּמָא עַל מִדְבַּחָא

סְחֹר סְחֹר׃

וְהִקְרִיב מִזְבֵּחַ הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה

לִיהוָה אֶת הַחֶלֶב הַמִּכָּסֶּה אֶת

הֶקְרַב וְאֵת כָּל הַחֵלֶב אֲשֶׁר

עַל הֶקְרַב:

וַיִּקְרַב מִנְכַּסֵּת קוֹדֶשֶׁת קוֹרְבָּנָא קָדָם

יְיָ יֵת תִּרְבָּא דְחֲפִי יֵת גֹּא וְיֵת כָּל

תִּרְבָּא דִּי עַל גֹּא:

וְאֵת כָּל הַחֵלֶב זָגוֹ. לְהַבִּיא חֵלֶב שֶׁעַל

הַקֶּבֶה דְּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל, רַבִּי עֲקִיבָא

אוֹמֵר, לְהַבִּיא חֵלֶב שֶׁעַל הַדִּקְיוֹן:

ד וְאֵת שְׁתֵּי הַכֹּלִיֹּת וְאֵת

הַחֲלָב אֲשֶׁר עָלֶהוּ אֲשֶׁר עַל

הַכֶּסֶּלִים וְאֵת הַיִּתְּרֹת עַל

הַכֶּבֶד עַל הַכִּלְיוֹת יְסִירָנָה:

וְיֵת תִּרְתִּין כִּלְיִן וְיֵת תִּרְבָּא דִּי עָלֶיהוּ

דִּי עַל גְּסָסִיא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כַּבָּדָא

עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:

הַכֶּסֶּלִים. פִּלְנִקִּי"ן בִּלְע"ז שֶׁהַחֲלָב שֶׁעַל

הַכִּלְיוֹת כִּשְׁהַבְהֵמָה חֵיהָ הוּא בְּגֹבָה

הַכֶּסֶּלִים, וְהֵם מִלְמָטָה, וְזֶהוּ הַחֲלָב שֶׁתַּחַת

הַמִּתְנִים שְׁקוֹרִין בִּלְע"ז לִזְנַבִּילִי"ש, לִזְבֹּן

הנראה למעלה בגובה הכסלים,

ובתחתיתו הבשר חופהו: היותרת. היא

דופן המסך שקורין איברי"ש, ובלשון

ארמי חצרא דכבדא: על הכבד. שיטול

מן הכבד עמה מעט, ובמקום אחר הוא

אומר זאת היותרת מן הכבד: על הכבד

על הכליות. לבד מן הכבד, ולבד מן

הכליות יסירנה לזו:

ה וְהַקִּטִּירוֹ אֹתוֹ בְּנֵי אֶחָד

הַמִּזְבֵּחַ עַל הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל

הַעֲצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אִשָּׁה

רִיחַ נִיחַח לַיהוָה: (פ)

וַיִּסְקֹן יְתִיָּה בְּנֵי אֶהֱרֹן לְמַדְבָּחָא עַל

עֲלֹתָא דִּי עַל אֲעִיָּא דִּי עַל אִשָּׁתָא

קוֹרְבַּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיוֹא קָדָם יי:

עַל הָעוֹלָה. מַלְבֵּד הָעוֹלָה, לְמַדְנֹו

שֶׁתְּקַדִּים עוֹלֹת תְּמִיד לְכָל קֶרְבֵּן, עַל

הַמַּעֲרֹכָה:

וְיָאָם מִן הַצֹּאֵן קֶרְבָּנוֹ לְזִבַּח

שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אֹו נִקְבָּה

תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ:

וְאִם מִן עֲנָא קוֹרְבָנִיהָ לְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁיא

קָדָם יִי דָכָר אֹו נִקְבָּה שְׁלִים

יִקְרִיבֵיהָ:

וְאִם כְּשֶׁב הוּא מִקְרִיב אֶת

קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְפָנֵי

יְהוָה:

אִם אֵימָר הוּא מִקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיהָ

וַיִּקְרִיב יְתִי קָדָם יי:

אם כשב. לפי שיש באמורי הכשב מה

שאיין באמורי העז, שהכשב אליתו

קריבה, לכך נחלקו לשתי פרשיות:

ח וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ

קֹרְבָנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֱהֱלֵ

מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֱהֱרֹן אֶת

דָּמֹו עַל הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב:

וְיִסְמוֹךְ יָת יְדֶיהָ עַל רִישׁ קֹרְבָנֶיהָ

וַיְכֹס יְתִיָּה קֶדֶם מִשְׁכַּן זְמַנָּא וַיִּזְרְקוּן

בְּנֵי אֶהְרֹן יְת דְּמִיָּה עַל מַדְבַּחָא סְחֹר

סְחֹר:

וזרקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי

הוא זורק, ואינו נותן באצבע אלא

בַּחֲטָאת:

ט וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים

אִשָּׁה לִיהוָה חֶלְבֹּו הָאֵלִיָּה

תְּמִימָה לְעֹמֶת הָעֶצָה יְסִירָנָה

וְאֵת הַחֶלֶב הַמִּכָּסֶּה אֶת הַקֶּרֶב

וְאֵת כָּל הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל

הַקֶּרֶב:

וַיִּקְרַב מִנְכַּסֶּת קוֹדֶשִׁיא קִרְבָּנָא קָדָם יי

תַּרְבִּיָּה אֲלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקַבֵּל שְׁזֵרָתָא

יַעֲדֵנָה וַיֵּת תַּרְבָּא דְּחַפֵּי יֵת גֹּא וַיֵּת

כָּל תַּרְבָּא דִּי עַל גֹּא:

חִלְבוֹ. הַמּוֹבָחַר שָׁבוּ, וּמָהוּ, זֶה הָאֱלִיָּה

תַּמִּימָה: לַעֲמַת הָעֵצָה. לַמַּעֲלָה מִן

הכליות היועצות:

וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֵת הַחֵלֶב
 אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל הַכֶּסֶּלִים
 וְאֵת הַיִּתְּרֹת עַל הַכְּבֹד עַל

הַכְּלִיֹּת יְסִירָנָה:

וְיֵת תְּרֵתִין כָּלִין וְיֵת תְּרַבָּא דִּי עָלֶיהֶן
 דִּי עַל גְּסָסִיא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כַּבֵּדָא
 עַל כָּלִיתָא יַעֲדָנָה:

יֵא וְהַקְטִירוּ הַכְּלִיֹּת הַמְזִבְחָה

לֶחֶם אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)

וַיִּסְקְנֵה כֹהֵנָא לְמַדְבַּחָא לֶחֶם קֶרְבָּנָא

קָדָם יי:

לֶחֶם אֲשֶׁה לַה'. לַחֲמוֹ שֶׁל אֵשׁ לְשֵׁם

גְבוּהָ: לֶחֶם. לְשׁוֹן מֵאֵכֶל, וְכֵן נִשְׁחִיתָה עֵץ

בְּלַחֲמוֹ, עֶבֶד לֶחֶם רַב, לְשַׁחֲזֹק עוֹשִׂים

לֶחֶם:

יב וְאֵם עֵז קֶרְבָּנֹו וְהַקָּרִיבוֹ

לְפָנַי יְהוָה:

וְאֵם מִן בְּנֵי עֲזִיָּא קְרַבְנָה וִיקְרַבְנָה

קָדָם יִי:

יג וְסַמָּךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁוֹ

וְשַׁחַט אֹתוֹ לְפָנָי אֲהֶל מוֹעֵד

וְזָרְקוּ בְנֵי אֲהֶרֶן אֶת דָּמֹו עַל

הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב:

וְיִסְמוֹךְ יָת יְדָה עַל רִישֶׁיהָ וְיָכּוּם יָתָהּ

קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֲהֶרֶן יָת

דָּמָה עַל מִדְבַּחַא סְחֹר סְחֹר:

יד וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֶרֶבֶנוּ אִשָּׁה
 לַיהוָה אֶת הַחֶלֶב הַמְכַסֶּה אֶת
 הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל הַחֶלֶב אֲשֶׁר
 עַל הַקֶּרֶב:

ויקרב מנה קרבנה קרבן קדם יי ית
 תרבא דחפי ית גוא וית כל תרבא די
 על גוא:

טו וְאֵת שְׁתֵּי הַכֹּלִיֹּת וְאֵת
 הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הֶן אֲשֶׁר עַל

הַכֹּסֶלִים וְאֵת הַיִּתְּרֹת עַל

הַכְּבֹד עַל הַכִּלִּית יְסִירָנָה:

וְיֵת תִּרְתִּין כָּלִין וְיֵת תִּרְבָּא דִּי עֲלִיָּהֶן

דִּי עַל גְּסָסִיא וְיֵת חֲצָרָא דִּי עַל כַּבָּדָא

עַל כָּלִיתָא יַעֲדֵנָה:

מִזְ וְהַקִּטִּירָם הַכֹּהֵן הַמְזַבְּחָה

לֶחֶם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחָח כָּל

חֵלֶב לִיהוָה:

וַיִּסְקְנוּ כֹהֲנָא לְמַדְבַּחָא לֶחֶם קֶרֶבְנָא

לֹא־תִקְבֹּלָא בְּרַעְוָא כָּל תִּרְבָּא קָדָם יי:

י חֲקַת עוֹלָם לְדִרְתִּיכֶם בְּכֹל

מִוְשְׁבֵיכֶם כָּל חֲלָב וְכָל דָּם

לֹא תֹאכְלוּ: (פ)

קָיָם עָלָם לְדִרְתִּיכֹן בְּכָל מוֹתְבִיכֹן

כָּל תִּרְבָּא וְכָל דְּמָא לֹא תִיכְלוּ:

חֲקַת עוֹלָם. יפּה מִפּוֹרֶשׁ בַּתּוֹרָה כַּהֲנִים

כָּל הַפְּסוּק הַזֶּה:

חמישי

וידבר

יְהוָה אֵל מִנְּשָׁה לֵּאמֹר:

וּמִלֵּיל יִי עִם מִנְּשָׁה לְמִימָר:

ב וַיִּדְבֹּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר

נִפְּשׁ כִּי תַחַטָּא בְּשִׁגְגָה מִכֹּל

מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא

תַּעֲשִׂינָה וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:

מִלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר אֲנִשׁ אֲרִי
 יְחֹב בְּשָׁלוֹ מִכָּל פְּקוּדֵי־אֱדִי דִי לֹא
 כְּשָׂרִין לְאַתְעֲבָדָא וְיַעֲבֹד מִן חַד מִנָּה
 וְ:

מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת
 באה אלא על דבר שזדונו לאו זכרת
 ושגגתו חטאת: מאחת מהנה. ממקצת
 אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם
 משמעון, נח מנחור, דן מדניאל:

ג. אִם הִכְהִין הַמַּשִּׁיחַ יִחַטֵּא

לֹא־שָׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל

חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּר בֶּן

בֶּקָר תִּמְנִים לִיהוָה לְחַטָּאת:

אִם כֹּהֵנָא רַבָּא יִיחֹב לְחֹבֶת עֲמָא

וַיִּקְרַב עַל חֹבֶתָּהּ דִּי חָב תוֹר בֶּר תוֹרִי

שְׁלִים קָדָם יִי לְחַטָּאתָא:

אם הבהן המשיח יחטא לאשמת העם.

מדרשו אינו חייב אלא בהעלם דבר עם

שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם.

ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו

לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת
העם הוא זה, שהן תלויין בו לכפר עליהם
ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פר.
יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול קטן,
תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן ג':

ד וְהִבִּיא אֶת הַפָּר אֶל פֶּתַח
אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסַמָּךְ
אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַפָּר וְשַׁחַט
אֶת הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:

וַיִּתֵּי יָת תּוֹרָא לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמַנָּא

לְקָדָם יִי וַיִּסְמוּךְ יְתִיָּה עַל יֵישׁ

תּוֹרָא וַיְכּוּס יְתִיָּה תּוֹרָא קָדָם יִי:

ה וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמַּשְׁיחַ מִדָּם

הַכֹּהֵן וַהֲבִיֵּא אֹתוֹ אֶל אֶהֱלִי

מוֹעֵד:

וַיִּסַּב כַּהֲנָא רַבָּא מִדְּמָא דְתּוֹרָא וַיַּעַל

יְתִיָּה לְמִשְׁכַּן זְמַנָּא:

אֶל אֶהֱלִי מוֹעֵד. לְמִשְׁכַּן. וּבבֵּית עוֹלָמִים

לְהִיכַל:

וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם

וַהֲזִיחַ מִן הַדָּם שִׁבְעַ פְּעָמִים

לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי פָרֹכֶת

הַקֹּדֶשׁ:

וַיִּטְבֹּל כַּהֲנָא יֵת אֶצְבָּעָהּ בַּדָּמָא וַיִּדִּי

מִן דָּמָא שִׁבְעַ זְמַנִּין קָדָם יִי קָדָם

פָּרוּכֶתָא דְקוֹדֶשָׁא:

את פני פרוכת הקדש. כנגד מקום

קדושתה, מכוון כנגד בין הבדים, ולא היו

נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו:

וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן הַדָּם עַל

קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קִטְוֶת הַסִּמִּים

לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאַהֲל מוֹעֵד

וְיָאֵת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל

יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר פֶּתַח

אַהֲל מוֹעֵד:

וַיֵּתֶן כֹּהֵנָא מִן דְּמָא עַל קַרְנֵת מִדְּבַח

קִטּוֹרֶת בּוֹסְמִיא קִדָּם יֵי דִי בְּמִשְׁכַּן

זִמְנָא וִית כֹּל דְּמָא דְּתוֹרָא יִישׁוּד

לִיסוּדָא דְּמִדְבָּחָא דְּעֵלְתָא דִּי בְּתִרְע

מִשְׁכָּן ? מְנָא:

וְאֵת כֹּל דָּם. שִׁירֵי הַדָּם:

ח וְאֵת כֹּל חֵלֶב פֶּר הַחֲטָאֹת

יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת הַחֵלֶב הַמְּכַסֶּה

עַל הַקֶּרֶב וְאֵת כֹּל הַחֵלֶב

אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב:

וִית כֹּל תֵּרֵב תוֹרָא דְּחֲטָאֹתָא יִפְרֵשׁ

מִנֵּה יֵת תִּרְבָּא דְחֲפִי עַל גּוֹא וְיֵת כָּל

תִּרְבָּא דִּי עַל גּוֹא:

וְאֵת כָּל חֲלָב פֶּרֶ. חֲלָבוּ הִיָּה לֹו לֹוֹמֵר, מַה

תִּלְמוּד לֹוֹמֵר פֶּרֶ, לְרַבּוֹת פֶּרֶ שֶׁל יוֹם

הַכַּפּוּרִים לְכִלְיֹת וּלְחֲלָבִים וְיֹוֹתֶרֶת:

הַחֲטָאֵת. לְהַבִּיא שְׁעִירֵי עֲבוּדָת אֱלִילִים,

לְכִלְיֹת וּלְחֲלָבִים וְיֹוֹתֶרֶת: יָרִים מִמֶּנּוּ. מִן

הַמַּחֲוֵבֵר, שֶׁלֹּא יִנְתַּחֲנוּ קוֹדֶם הַסֵּרֶת חֲלָבוֹ:

ט וְאֵת שְׁתֵּי הַכֹּלִיֹּת וְאֵת

הַחֲלָב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל

הַכֹּסְלִים וְאֵת הַיְתָרֶת עַל

הַכְּבֹד עַל הַכְּלִיֹּת יְסִירָנָה:

וְיֵת תַּרְתִּין כְּלִין וְיֵת תַּרְבָּא דִּי עֲלִיָּהֶן

דִּי עַל גְּסָסִיא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כַּבָּדָא

עַל כְּלִיתָא יַעֲדֵנָה:

, כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מְשׁוֹר זָבַח

הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירִם הַכֹּהֵן עַל

מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:

כִּמָּא דִּי מִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נְכִסְת קוּדְשִׁיא

וַיִּסְקְנוּן כֹּהֲנָא עַל מִדְּבַחָא דְעֵלְתָא:

**כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין
בשור זבח השלמים, וכי מה פירש בזבח
השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו
לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה
לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה
שלום לעולם. ובשחיטת קדשים מצריכו
ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד
בקדשים, בפרק איזהו מקומן: על הכבד
על הכליות על ראשו ועל ברעיו. כולן
לשון תוספת הן, כמו מלבד:**

יא וְאֵת עוֹר הַפָּר וְאֵת כָּל

בְּשָׁרוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְעַל כַּרְעָיו

וְקַרְבּוֹ וּכְרָשׁוֹ:

יג וְיֵת מִשַּׁךְ תּוֹרָא וְיֵת כָּל בְּסִירָה עַל

רִישֶׁיהָ וְעַל כַּרְעוֹהִי וְגִיּוֹה וְאוֹכְלֶיהָ:

יד וְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפָּר אֶל

מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל מְקוֹם טָהוֹר

אֶל שַׁכָּף הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל

עֵצִים בָּאֵשׁ עַל שַׁכָּף הַדָּשָׁן

ישׁרף: (פ)

וַיִּפֹּק יְתָ כָּל תּוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא

לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִיִּשְׁד קְטָמָא

וַיּוֹקִיד יְתָה עַל אַעֲיָא בְּאַשְׁתָּא עַל

אַתֵּר בֵּית מִיִּשְׁד קְטָמָא יְתוֹקֵד:

אַל מַקּוּם טַהוּר. לְפִי שֵׁישׁ מַחוּץ לְעִיר

מַקּוּם מוֹכֵן לְטוּמְאָה לְהַשְׁלִיךְ אַבְנִים

מִנוֹגְעוֹת וּלְבֵית הַקְּבֵרוֹת, הוֹצֵרֵךְ לֹאמַר

מַחוּץ לְמַחְנָה, זֶה שֶׁהוּא חוּץ לְעִיר, שִׁיחָא

הַמַּקּוּם טַהוּר: מַחוּץ לְמַחְנָה. חוּץ לְשֹׁלֵשׁ

מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, כמו
 שפירשוהו רבותינו במס' יומא
 ובסנהדרין: אל שפך הדשן. מקום
 ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח,
 כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ
 למחנה: על שפך הדשן ישרף. שאין
 תלמוד לומר, אלא מלמד שאפילו אין
 שם דשן:

יג וְאֵם כָּל עֵדֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ
 וְנַעֲלָם דָּבָר מֵעֵינַי הַקָּהֵל

וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה

אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְאַשְׁמוּ:

וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל יִשְׁתְּלוּן וִיְהִי

מִכַּסָּא פְתַגְמָא מַעֲיֵנִי קְהֵלָא וִיעֲבֹדוּן

חַד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי לֹא כְשָׂרִין

לְאַתְעֲבֹדָא וִיחֻבּוּן:

עֵדֶת יִשְׂרָאֵל. אִלּוּ סְנַהֲדְרִין: וְנַעֲלָם דְּבַר.

טַעוּ לְהוֹרוֹת בְּאַחַת מִכָּל כְּרִיתוֹת שְׁבַתוֹרָה

שֶׁהוּא מוֹתֵר: הִקְהֵל וְעָשׂוּ. שַׁעֲשׂוּ צְבוּר

עַל פִּיהֶם:

יִדְּוָדָעָה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ
 עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקֹּהֵל פֶּר בֶּן
 בָּקָר לַחֲטָאת וְהִבִּיאוּ אֹתוֹ
 לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:

וְתִתִּידַע חֹבֶתָא דִּי חָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרְבוּ
 קֹהֵלָא תֹור בֶּר תֹוֹרִי לַחֲטָאתָא וַיִּיתֹון
 יְתֵה לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא:

טו וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת
 יְרֵיָהֶם עַל רֹאשׁ הַפֶּר לִפְנֵי

יְהוָה וְשַׁחַט אֶת הַפָּר לִפְנֵי

יְהוָה:

וַיִּסְמְכוּן סָבִי כְנֶשֶׁתָּא יָת יְדֵיהוֹן עַל

רִישׁ תּוֹרָא קָדָם יִי וַיְכּוּס יָת תּוֹרָא

קָדָם יִי:

מִזֹּ וְהִבִּיא חֲבִיחַן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם

הַפָּר אֶל אֹהֶל מוֹעֵד:

וַיַּעַל כֹּהֵנָא רַבָּא מִדְּמָא דְתּוֹרָא

לְמִשְׁכַּן זְמַנָּא:

וַיִּטְבֹּל הַכַּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן הַדָּם

וַהֲזִיחַ שִׁבְעַ פְּעָמִים לְפָנָיו יְהוָה

אֶת פָּנָיו הַפְּרֻכָּת:

וַיִּטְבֹּל כַּהֲנָא אֶצְבָּעָהּ מִן דְּמָא וַיִּדִּי

שִׁבְעַ זְמַנִּין קָדָם יְיָ יְתִי קָדָם פְּרֻכָּתָא:

את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את

פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה

עליו מדינה, אם מעוטה סרחה במליא

שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין

במליא שלו מתקיימת, אף כאן בשחטא

בהן משיח עדיין שם קדושת המקום על
המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה
הקדושה:

יח ומן הדם יתן על קרנת
המזבח אשר לפני יהוה אשר
באהל מועד ואת כל הדם
ישפך אל יסוד מזבח העולה
אשר פתח אהל מועד:

ומן דמא יתן על קרנת מדבחה די

קָדָם ייִ די בַּמִּשְׁכָּן זְמַנָּא וַיֵּת כָּל דְּמָא

יִשׁוּד לִיסוּדָא דְּמַדְּבַחָא דְּעֵלְתָא די

בְּתֵרַע מִשְׁכָּן זְמַנָּא:

יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל

מוֹעֵד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

יֵט וַיֵּאת כָּל חֶלְבֹּו יָרִים מִמֶּנּוּ

וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:

וַיֵּת כָּל תְּרִיבָה יִפְרֵשׁ מִנֶּה וַיִּסַּק

לְמַדְּבַחָא:

ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש
 כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם
 מועשה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה
 לא נתפרשו בו, תנא דבי ר' ישמעאל,
 משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט
 בסרחונו מפני חיבתו:

כְּעֵשָׂה לִפְרַ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לִפְרַ
 הַחֲטָאת כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ וְכִפֹּר
 עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:
 וַיַּעֲבֹד לְתוֹרָא כְּמָא דִּי עֲבַד לְתוֹרָא

דַּחַטָּאתָא כֵּן יַעֲבֹד לָהּ וַיִּכַּפֵּר עַל־יְהוֹן

כַּהֲנָא וַיִּשְׁתַּבֵּק לַהּ:

ועשה לפר. זה כאשר עשה לפר החטאת

כמו שמפורש בפר כהן משיח, להביא

יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא

פירש כאן, ולכפול במצות העבודות,

ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות

פסול, לפי שמצינו בניתנין על המזבח

החיצון שנתנן במתנה אחת כפר, הוצרך

לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

כא וְהוֹצִיא אֶת הַפָּר אֶל מַחוּץ

לַמִּזְבֵּחַ וְשָׂרַף אֹתוֹ כֹּאֲשֶׁר

שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חֲטֹאת

הַקֹּהֵל הוּא: (פ)

וַיִּפֹּק יָת תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא

וְאוֹקִיד יִתָּה כְּמָא דִּי אוֹקִיד יָת תּוֹרָא

קִדְמָאָה חֲטֹאת קֹהֵלָא הוּא:

כב אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא וְעֹשֶׂה

אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיו

אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ בְּשִׁגְגָה

וְאֵשׁ:

אִם רַבָּא יַחֲוֵב וַיַּעֲבֹד חַד מִכָּל פְּקוּדֵי־א

דֵּי אֱלֹהִיהָ דְּלֹא כַּשְׂרִין לְאַתְעַבְדָּא

בְּשָׁלוּ וַיַּחֲוֵב:

אֲשֶׁר נִשְׂיָא יַחֲטֵא. לְשׁוֹן אֲשֶׁרִי, אֲשֶׁרִי

הַדּוֹר שֶׁהַנְּשִׂיָא שָׁלוּ נוֹתֵן לֵב לְהַבִּיא כַּפְרָה

עַל שִׁגְגָתוֹ, ק"ו שֶׁמִּתְחַרֵּט עַל זְדוֹנוֹתָיו:

כַּגְּאוּ הוֹדַע אֱלִיּוֹ חֲטֵאתוֹ אֲשֶׁר

חֲטָא בָּהּ וְהִבִּיא אֶת קֶרְבָּנוֹ

שְׁעִיר עֲזִים זָכָר תָּמִים:

אוֹ אֶת־יָדַע לָהּ חֹבֶתָהּ דִּי חֵב בָּהּ וַיִּיתִי

יָת קֶרְבָּנָהּ צִפִּיר בַּר עֲזִין דְּכָר שְׁלִים:

אוֹ הוֹדַע. כִּמוֹ אִם הוֹדַע הַדָּבָר, הִרְבָּה אוֹ

יֵשׁ שִׁמְשִׁמְשִׁין בִּלְשׁוֹן אִם, וְאִם בַּמָּקוֹם אוֹ,

וְכֵן אוֹ נֹדַע כִּי שׁוֹר נִגַּח הוּא: הוֹדַע אֱלִיוֹ.

כִּשְׁחָטָא הִיָּה סְבוֹר שֶׁהוּא הִיתָר, וּלְאַחַר

מִכָּאן נֹדַע לוֹ שְׂאִיסוֹר הִיָּה:

כִּד וְסִמָּךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר

וְשַׁחַט אֶת־בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר

וְשַׁחַט אֶת־הָעֹלָה לְפָנַי יְהוָה

חֲטָאת הוּא׃

וַיִּסְמוֹךְ יָדָהּ עַל־רִישָׁא דְצִפְיָרָא וַיִּכּוֹס

יָתָהּ בְּאַתֵּר דְּיִכּוֹס יָת־עֲלֵתָא לְקִדְם־יִי

חֲטָאתָא הוּא׃

במקום אשר ישחט את העולה. בצפון

שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו

בשר, שלא לשמו פסול:

כה וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת

בְּאַצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קֶרְנֹת

מִזִּבְחֵהָ הָעֹלָה וְאֶת דָּמּוֹ יִשְׁפֹּךְ

אֶל יְסוֹד מִזִּבְחֵהָ הָעֹלָה׃

וַיִּסַּב כֹּהֵנָא מִדְּמָא דְחֲטָאתָא בְּאַצְבָּעֵהָ

וַיִּתֵּן עַל קֶרְנֹת מִדְּבַחָא דְעֹלֹתָא וַיִּת

דְּמָהּ יִשׁוּד לִיְסוּדָא לְמִדְּבַחָא דְעֹלֹתָא׃

וְאֶת דָּמּוֹ שִׁירֵי הַדָּם׃

כו וְאֶת כָּל חֲלָבוֹ יִקְטִיר

הַמִּזְבֵּחַ כַּחֲלָב זֶבַח הַשְּׁלָמִים

וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ

וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

וַיֵּת כָּל תְּרִיבָה יִסַּק לְמִדְבָּחָא כְּתֹרֵב

נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא וִיכִפֹּר עָלוּהִי כִּהְנָא

מִחוּבֵיתָהּ וַיִּשְׁתַּבֵּק לָהּ:

כַּחֲלָב זֶבַח הַשְּׁלָמִים. כַּאֲזַתָּן אֲמֹרִין

הַמִּפְּוֹרֵשִׁים בַּעֲז, הָאֲמֹר אֲצֹל שְׁלָמִים:

כז טוֹיטִי וְאִם נִפְשׁ

אַחַת תַּחֲטָא בְּשִׁגְגָה מֵעַם

הָאָרֶץ בַּעֲשֻׁתָּהּ אַחַת מִמִּצּוֹת

יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ

וְאִשָּׁם:

וְאִם אִנִּשׁ חַד יַחֲבֹב בְּשָׁלוֹ מֵעַמָּא

דְּאֶרְעָא בְּמַעֲבָדָהּ חַד מִפְּקוּדֵי־אֱדִי

דְּלֹא כִשְׂרִין לְאַתְעֵבְדָּא וַיַּחֲבֹב:

בֹּח אוֹ הוֹדֵעַ אֱלִיו חֲטָאֲתוֹ

אַשֶׁר חֲטָא וַהֲבִיא קֶרְבָּנוֹ

שְׁעִירַת עֲזִים תְּמִימָה נִקְבָּה

עַל חֲטָאֲתוֹ אֲשֶׁר חֲטָא:

אוֹ אֶתִידֵע לָהּ חוֹבֶתָהּ דִּי חָב וַיִּיתִי

קֶרְבָּנָהּ צִפִּירַת עֲזִין שְׁלֵמָתָהּ נִקְוֶבֶתָהּ

עַל חוֹבֶתָהּ דִּי חָב:

כֹּט וְסִמָּךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ

הַחֲטָאת וְשַׁחַט אֶת הַחֲטָאת

בַּמִּקּוֹם הָעֹלָה:

וַיִּסְמוּךְ יְתִידָהּ עַל רִישׁ חֲטָאתָא וַיְכוּס

יְתִידָהּ חֲטָאתָא בְּאַתֵּר דְּעֹלָתָא:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ

וְנָתַן עַל קֶרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה

וְאֶת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד

הַמִּזְבֵּחַ:

וַיִּסַּב כֹּהֵנָא מִדָּמָה בְּאֶצְבָּעָהּ וַיִּתֵּן עַל

קִרְנֵת מִדְּבַחַּא דְּעֵלְתָּא וִית כָּל דְּמָה

יִשׁוּד לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחַּא:

לֹא וְאֵת כָּל חֶלְבָּהּ יִסִּיר כֹּאֲשֶׁר

הוֹסִיר חֶלֶב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים

וְהַקֵּטִיר הַכֹּהֵן הַמְזַבֵּחַ לְרִיחַ

נִיחַח לַיהוָה וְכִפָּר עָלָיו הַכֹּהֵן

וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

וִית כָּל תְּרִבָּהּ יַעֲדִי כִמָּא דִּי מִתְּעַדָּא

תְּרַב מֵעַל נִכְסֵת קוּדְשִׁיא וַיִּסַּק כֹּהֲנָא

לְמַדְבַּחַא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יי

וַיַּכְפֹּר עַל־וְהִי כַּהֲנָא וַיִּשְׁתַּבֵּק לָהּ:

כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֶלֶב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים.

כַּאֲיֻמּוֹרֵי עֵז הָאֻמּוֹרִים בַּשְּׁלָמִים:

לֵב וְאֵם כֶּבֶשׂ יִבִּיא קֶרְבָּנוֹ

לְחֻטָּאת נִקְבָּה תַּמִּימָה

יִבִּיאָנָה:

וְאֵם אִימַר יִיתִי קֶרְבָּנָה לְחֻטָּאתָא

נִקְבָּה שְׁלֵמָתָא יִיתָנָה:

לֹא וְסִמַּךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ

הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחֲטָאת

בַּמִּקּוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת

הָעֹלָה:

וְיִסְמֹךְ יָת יְדָהּ עַל רִישׁ חֲטָאתָא וְיָכּוּס

יָתָהּ לְחֲטָאתָא בְּאַתְרָא דִּי יָכּוּס יָת

עֲלֵתָא:

וְשָׁחַט אוֹתָהּ לְחֲטָאתָהּ שֶׁתְּהֵא שְׁחִיטָתָהּ

לְשֵׁם חֲטָאתָהּ:

לֹד וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת

בְּאַצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קֶרְנֹת

מִזִּבְחֵהָ הָעֹלָה וְאֵת כָּל דָּמָהּ

יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:

וַיִּסַּב כֹּהֵנָא מִדָּמָא דְחֲטָאתָא בְּאַצְבָּעֵהּ

וַיִּתֵּן עַל קֶרְנֹת מִדְּבַחָא דְעֹלֹתָא וַיִּת

כָּל דָּמָהּ יִשׁוּד לִיסוּדָא דְ מִ דְּבַחָא:

לֵה וְאֵת כָּל חֲלִבָּהּ יִסִּיר כַּאֲשֶׁר

יוֹסֵר חֲלִיב הַכֹּשֵׁב מִזִּבְחֵהּ

הַשְׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם

הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר

עָלָיו הַכֹּהֵן עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר

חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

וַיֵּת כָּל תְּרִבֶּה יַעֲדֵי כֶמֶא דִּי מִתְעַדָּא

תִּרְב אֲמָרָא מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיא וַיִּסַּק

כֶּהֱנָא יִתְהוֹן לְמִדְבַּחָא עַל קֶרְבַּנִּיא דִּי

וַיַּכִּפֹּר עָלוּהִי כֶהֱנָא עַל חוּבְתָהּ דִּי חָב

וַיִּשְׁתַּבֵּק לָהּ:

כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרבו אמורין
ואליה, אף חטאת כשהיא באה כבשה
טעונה אליה עם האמורין: על אשי ה'.
על מדורות האש העשויות לשם,
פואיילי"ש בלע"ז:

ויקרא פרק ה

אֶל־נֹפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וְשִׁמְעָה קוֹל
אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אִם רָאָה אִם
יָדַע אִם לֹא יִגִּיד וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ:
וְאִנֹּשׁ אֲרִי יִחֹב וְיִשְׁמַע קֹל מוֹמִי וְהוּא

סְהִיד אֹו חֹזֵא אֹו יִדַּע אִם לֹא יִחְוִי

וַיִּקְבֹּל חֹבֶה:

וּשְׁמַעְהָ קוֹל אֱלֹהִים. בַּדָּבָר שֶׁהוּא עַד בּוֹ,

שֶׁהַשְּׁבִיעוּהוּ שְׁבוּעָה שֶׁאִם יוֹדַע לֹא בַעֲדוֹת

שִׁיעִיד לֹא:

ב אֹו נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל

דְּבָר טַמֵּא אֹו בְּנִבְלָת חַיָּה

טַמֵּאָה אֹו בְּנִבְלָת בְּהֵמָה

טַמֵּאָה אֹו בְּנִבְלָת עֶרְוָה טַמֵּא

וְנֶעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא

וְאֵשׁ:

אוֹ אִנֶּשׁ דִּי יִקְרַב בְּכָל מַדְעָם מִסָּאב

אוֹ בְּנִבְלַת חֵיתָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת

בְּעִירָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת רַחֲשָׂא

מִסָּאב וִיהִי מִכֶּסֶּא מִנָּה וְהוּא מִסָּאב

וְחָב:

אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע וְגו'. וְלֵאחֶר הַטּוֹמֵאָה

הַזֶּה יֵאָכֵל קִדְשִׁים, אוֹ יִכְנַס לְמִקְדָּשׁ, שֶׁהוּא

דָּבָר שֶׁזָּדוֹנוֹ כֹּרֵת, בְּמִסַּכַּת שְׁבוּעוֹת נִדְרָשׁ

בן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם.

באכילת קודש או בביאת מקדש:

גאו כי יגע בטהאת אדם לכל

טהאתו אשר יטמא בה

ונעלם ממנו והוא ידע ואשם:

או ארי יקרב בסואבת אנשא לכל

סובתה די יסתאב בה ויהי מכסא מנה

והוא ידע וקב:

בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל

טומאתו. לרבות טומאת מגע זבין וזבות:

אשר יטמא. לרבות הנוגע בבוטל נדה:

בה. לרבות בולע נבלת עוף טהור: ונעלם.

ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם.

באכילת קודש או בביאת מקדש:

ד או נפש כי תשבוע לַבַּטֵּא

בשפתיים לְהַרְע או לְהִיטִיב

לְכֹל אֲשֶׁר יַבִּטֵּא הָאָדָם

בְּשִׁבְעָה וְנֶעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא

יִדְעַ וְאַשֶׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:

אוֹ אִנֶּשׁ אֲרִי יִקְיִם לְפִרְשָׁא בְּסִפּוֹן

לְאַבְאֶשָׁא אוֹ לְאוֹטְבָּא לְכֹל דִּי יִפְרֵשׁ

אִנֶּשׁ בְּקִיּוֹם וִיְהִי מְכַסָּא מִנֶּה וְהוּא

יִדְעַ וְחָב לְחֻדָּא מֵאֵלֶּיךָ:

בִּשְׁפָתִים. וְלֹא בִלְבָב: לְהִרְעַ. לְעִצְמוֹ: אוֹ

לְהִיטִיב. לְעִצְמוֹ כְּגוֹן אוֹכֵל וְלֹא אוֹכֵל

אִישָׁן וְלֹא אִישָׁן: לְכֹל אֲשֶׁר יִבְטֹא. לְרַבּוֹת

לְשַׁעֲבַר: וְנַעֲלָם מִמֶּנּוּ. וְעַבֵּר עַל שְׁבוּעָתוֹ.

כֹּל אֹלֶה בְּקֶרְבֵּן עוֹלָה וְיִזְרַד כְּמִפּוֹרֵשׁ כֹּאן,

אבל שבועה שיש בה כפירת ממון אינה

בקרבן זו אלא באשם:

וְהָיָה כִּי יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה

וְהִתְוֹדָה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:

וְהָיָה אֲרִי יָחֹב לַחֲדָא מֵאֲלִין וְיֹדִי דִּי

חָב עָלֶיהָ:

וְהִבִּיא אֶת אֲשָׁמוֹ לִיהוָה עַל

חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן

הַצֹּאֵן כְּשֶׁבָה אוֹ שְׁעִירַת עֲזִים

לַחֲטָאת וְכִפּוּר עָלָיו חִכָּהוּ

מִחֲטָאתוֹ:

וַיֵּתֵי יָת אֲשַׁמָּה קָדָם יי עַל חֹבֶתָהּ דִּי

חֵב נִקְוֶבֶתָא מִן עֲנָא אִמְרֶתָא או

צִפִּירַת עֲזִין לַחֲטָאתָא וְכִפּוּר עֲלוּהִי

כֶּהֱנָא מִחֹבֶתָהּ:

וְוָאם לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ דִּי שְׁחָ

וְהִבִּיא אֶת אֲשַׁמּוֹ אֲשֶׁר חֲטָא

שְׁתֵּי תַרְיָם אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה

לִיהוָה אֶחָד לַחֲטָאת וְאֶחָד
לְעֹלָה:

וְאִם לֹא תִמָּטִי יְדֶהָ כְּמִסַּת שִׁיתָא וַיִּיתֵי
יָת חוּבָתָהּ דִּי חָב תִּרְתִּין שְׁפַנִּינִין אוּ
תִרִין בְּנֵי יוֹנָה קָדָם יִי חַד לַחֲטָאתָא
וְחַד לְעֹלָתָא:

ח וְהִבִּיא אֶתְּם אֶל חִכָּהּ
וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לַחֲטָאת
רֹאשׁוֹנָה וּמָלֵק אֶת רֹאשׁוֹ

מִמּוֹל עֶרְפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל:

וַיֵּיתִי יְתֵהוֹן לֹת פֶּה־נָּא וַיִּקְרַב יְתֵי דִי

לַחֲטָאתָא קַדְמִיתָא וַיִּמְלֹק יְתֵי רִישָׁהּ

מִלְקַבֵּל קַדְלָהּ וְלֹא יִפְרֹשׁ:

והקריב את אשר לחטאת ראשונה.

חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה

לפרקליט שנכנס לרצות, ריצה פרקליט

נכנס דורון אחריו: ולא יבדיל. אינו מולק

אלא סימן אחד: עורף. הוא גובה הראש

המשופע לצד הצואר: מול עורף. מול

הרואה את העורף, והוא אורך כל אחורי

הצואר:

ט וְהִזָּה מִדָּם הַחֲטָאתָ עַל קִיר

הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׁאָר בַּדָּם יִמָּצֶה

אֶל יָסוֹד הַמִּזְבֵּחַ חֲטָאתָ הוּא:

וְיָדֵי מִדָּמָא דְחֲטָאתָ עַל כֹּתֵל מִדְּבַחָא

וְדֹא שְׁתָּאֵר בְּדָמָא יִתְמָצִי לִיסוּדָא

דְּמִדְּבַחָא חֲטָאתָ הוּא:

והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין

אלא מצוי, ובהטאת הזאה ומצוי, אוהז
 בעורף ומתיז, והדם ניתז והולך למזבח:
 חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה
 פסולה:

וְאֵת הַשְּׁנֵי יַעֲשֶׂה עֹלָה
 כַּמִּשְׁפֵּט וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן
 מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח
 לוֹ: (ס)

וְיֵת תְּנִינָא יַעֲבֹד עֲלֵתָא כְּדָחִי ויכפר

עֲלוּהִי כֹהֵנָא מִחוּבְתָּהּ דִּי חָב וְיִשְׁתַּבֵּק
לָהּ:

כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של
נדבה בראש הפרשה:

יֵאָשְׁבִיעִי וְאָם לֹא

תִּשְׁיֵג יָדוֹ לַעֲשֵׂתִי תָרִים אֹ
לַעֲשֵׂי בְנֵי יוֹנָה וְהִבִּיא אֶת
קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עַשִׂירַת

הַאֲפֹה סֵלַת לְחַטָּאת לֹא יֵשִׁים

עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ

לְבִנָּה כִּי חַטָּאת הוּא:

וְאִם לֹא תִדְבֹק יָדָה לְתִרְתִּין שְׁפָנִינִין

אוֹ לְתִרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיִּיתֵי יָת קֶרְבָּנָה דִּי

חֵב חֵד מִן עֶסְרָא בְּתִלַּת סְאִין סֵלֶתָא

לְחַטָּאתָא לֹא יֵשִׁי עָלֶהּ מִשְׁחָא וְלֹא

יִתֵּן עָלֶהּ לְבִנָּתָא אֲרִי חַטָּאתָא הִיא:

כִּי חַטָּאת הוּא. וְאִין בְּדִין שִׁיחָא קֶרְבָּנָה

מהודר:

יב וְהִבִּיאָהָ אֶל הַכֹּהֵן וְקָמַץ

הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קֶמֶצוֹ אֶת

אֲזִכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ עַל

אֲשֵׁי יְהוָה חֲטָאת הוּא:

וַיִּתְּנֶה לֹות כֶּהֱנָא וַיִּקְמוֹץ כֶּהֱנָא מִנֶּה

מִלִּי קֶמֶצָה יָת אֲדִכָּרְתָּהּ וַיִּסַּק לְמִדְבַּחָהּ

עַל קֶרְבַּנִּיא דִּי חֲטָאתָהּ הִיא:

חטאת הוא. נקמצה ונקטרה לשמה

בשרה שלא לשמה פסולה:

וְיִכַּפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל חַטָּאתוֹ

אֲשֶׁר חָטָא מֵאַחַת מֵאֵלֶּה

וְנִסְלַח לוֹ וְהִיְתָה לְפָנָיו

כַּמִּנְחָה: (ה)

וְיִכַּפֵּר עָלָיו כֹּהֵנָא עַל חֻבֵּתָהּ דִּי חָב

מִיַּחְדָּא מֵאֵלִין וְיִשְׁתַּבֵּק לָהּ וְתֵהִי

לְכֹהֵנָא כַּמִּנְחָתָא:

על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב,

שהרי בעשירות ובדלות נאמר מחטאתו,
וכאן בדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו
רבותינו מכאן שאם חטא כשהוא עשיר
והפריש מעות לכשבה או שעירה והעני,
יביא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות
לשתי תורים והעני, יביא ממקצתן
עשירית האיפה, הפריש מעות לעשירית
האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויביא קרבן
עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת
מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות
בענין, או בעשירות, או בדלות, או בדלי

דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול החמורים
שבהם יהיו בכשבה או שעירה, והקלין
יהיו בעוף, והקלין שבקלין יהיו בעשירית
האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה,
להשוות קלין לחמורין לכשבה ושעירה
אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין
לעשירית האיפה בדלי דלות: והיתה
לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא
שיהיו שיריה נאכלין, זהו לפי פשוטו.
ורבותינו דרשו, והיתה לכהן, ואם חוטא
זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן,

שֶׁהוּא בְּכֹלֵל תְּהִיָּה לֹא תֹאכַל:

יָד וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה

לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:

טו נֶפֶשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל וְחִטָּא

בְּשִׁגְגָה מִקֹּדֶשִׁי יְהוָה וְהִבִּיא

אֶת אֲשָׁמוֹ לִיהוָה אֵיל תָּמִים

מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף שִׁקְלִים

בְּשִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ לֵאמֹר:

אֲנִשׁ אֲרִי יִשְׁקֹר שְׁקֹר וַיַּחֲבֹב בְּשָׁלוֹ

מִקֹּדֶשׁ יֵא דִי וַיִּתֵּי יֵת אֲשַׁמָּה קָדָם יֵי

דְּכַר שְׁלִים מִן עָנָא בְּפִרְסָנָה כְּסָף

סְלָעִין בְּסְלָעֵי קֹדֶשׁ לֹאֲשַׁמָּה:

כִּי תִמְעַל מִעַל. אִין מַעֲיִלָּה בְּכָל מְקוֹם

אֵלָא שִׁינּוּי, וְכֵן הוּא אוֹמֵר וַיִּמְעַלּוּ בֵּאלֹהֵי

אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי עַמִּי הָאָרֶץ, וְכֵן

הוּא אוֹמֵר בְּסוּטָה וּמַעֲלָה בּוּ מִעַל:

וְחֲטָאָה בִּשְׁגָגָה מִקֹּדֶשׁ ה'. שְׁנֵהֲנָה מִן

הַהִקְדָּשׁ, וְהֵיכָן הוֹזָהָר, נֹאמֵר כֹּאן חֲטָא,

ונאמר להלך חטא בתרומה ולא ישאו עליו
 חטא, מה להלך הזהיר אף כאן הזהיר, אי
 מה להלך לא הזהיר אלא על האוכל אף
 כאן לא הזהיר אלא על האוכל, תלמוד
 לומר תמעול מעל ריבה: מקדשי ה'.
 המיוחדים לשם, יצאו קדשים קלים:
 איל. לי קשה, כמו ואת אילי הארץ לקח,
 אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף
 שקלים. שיהא שוה שתי סלעים:

מו ואת אשר חטא מן הקדש

יִשְׁלַם וְאֵת חֲמִישָׁתוֹ יוֹסֵף

עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן

יִכַּפֵּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם

וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

וְיֵת דִּי חָב מִן קוֹדֶשָׁא יִשְׁלַם וְיֵת

חֲמִישָׁה יוֹסֵף עֲלוֹהֵי וְיֵתֵן יֵתָה לַכֹּהֲנָא

וְכֹהֲנָא יִכַּפֵּר עֲלוֹהֵי בְּדִכְרָא דְאֲשָׁמָא

וְיִשְׁתַּבֵּק לָהּ:

וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם. קֶרֶן

וְחֹמֶשׁ לְהַקְדֵּשׁ:

וְיֹאמַם נֶפֶשׁ כִּי תַחַטָּא וְעֲשֵׂתָהּ

אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר

לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא יָדַע וְאֲשֶׁם

וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ:

וְאִם אִנֶּשׁ אֲרִי יַחֲבֹב וְיַעֲבֹד חֲדָא מִכָּל

פְּקוּדֵיָא דִּי דִּי לֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָא

וְלֹא יָדַע וְיַחֲבֹב וְיִקְבֹּל חוֹבָה:

וְלֹא יָדַע וְאֲשֶׁם וְהַבִּיא. הַעֲנִין הַזֶּה מִדְּבַר

במי שבא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר
עליו אם לאו, כגון חלב ושומן לפניו,
וכסבור ששתיהן היתר, ואכל את האחת,
אמרו לו אחת של חלב היתה, ולא ידע אם
זו של חלב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי
ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי
חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יביא חטאת:
ולא ידע ואשם ונשא עונו. ר' יוסי
הגלילי אומר, הרי הכתוב ענש את מי
שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש
את שידע. רבי יוסי אומר אם נפשך לידע

מתן שכרן של צדיקים, צא ולמד מאדם
הראשון, שלא נצטוה אלא על מצות לא
תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות
נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה
מרובה, של טובה או של פורענות, הוי
אומר מדה טובה, אם מדת פורענות
המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו
ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו
מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום
הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו
ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל

הדורות. ר' עקיבא אומר הרי הוא אומר
על פי ב' עדים או ג' עדים וגו', אם
מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך
הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר
עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין
עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל
לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת
כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל
לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן
עזריא אומר כי תקצור קצירך בשדך
ושכחת עומר בשדה, הרי הוא אומר למען

יברכך וגו', קבע הכתוב ברכה למי שבאת
 על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה
 סלע צרורה בכנפיו, ונפלה הימנו, ומצאה
 העני ונתפרנס בה, הרי הקב"ה קובע לו
 ברכה:

יְהוָה בִּיא אֵיל תְּמִים מִן הַצֵּאן
 בְּעֶרְכָּךְ לֹא־שָׁם אֶל הַכֹּהֵן וְכֹפֶר
 עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׂגָגָתוֹ אֲשֶׁר
 שָׁגַג וְהוּא לֹא יָדַע וְנִסְלַח לוֹ:
 וַיִּתֵּי דָכַר שְׁלִים מִן עֲנָא בְּפִרְסָנָה

לֹא־שָׁמָא לֹות כֹּהֲנָא וַיִּכַּפֵּר עַל־וְהִי

כֹּהֲנָא עַל שְׁלוֹתָהּ דְּאַשְׁתִּילִי וְהוּא לֹא

יָדַע וַיִּשְׁתַּבֵּק לָהּ:

בַּעֲרֹכְךָ לְאִשָּׁם. בַּעֲרֹךְ הָאִמּוֹר לְמַעַלָּה:

אֲשֶׁר שֶׁגַּג וְהוּא לֹא יָדַע. הֵא אִם יָדַע

לְאַחַר זִמָּן לֹא נִתְכַּפֵּר לוֹ בְּאִשָּׁם זֶה, עַד

שִׁיבִיא חֲטָאת, הֵא לְמָה זֶה דּוּמָה, לְעַגְלָה

עֲרוּפָה שֶׁנִּתְעַרְפָּה וְאִח"כ נִמְצָא הַהוֹרֵג,

הֲרִי זֶה יִהְרָג:

יֵט אֲשָׁם הוּא אֲשָׁם אֲשָׁם

לִיהוָה: (פ)

אֲשֶׁמָּא הוּא עַל חוּבָתָהּ דְּהוּא חָב

אֲשֶׁמָּא יִקְרַב קָדָם יִי:

אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו

קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חציו קמץ

וחציו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר

מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא

בת"כ: אשם אשם. להביא אשם שפחה

חרופה שיהא איל. יכול שאני מרבה אשם

נזיר ואשם מצורע תלמוד לומר, הוא:

כַּוִּידְבַּר יְהוָה אֶל מִשָּׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מִשָּׁה לְמִימָר:

כֹּא נִפְשׁ כִּי תַחַטָּא וּמַעֲלָה מַעַל

בִּיהוָה וְכַחַשׁ בַּעֲמִיתוֹ

בַּפְקָדוֹן אֹ בַת שׁוֹמֶת יָד אֹ

בַּגְזָל אֹ עֲשֵׂק אֶת עַמִּיתוֹ:

אִנֹּשׁ אֲרִי יַחֹב וַיִּשְׁקֹר שְׁקָר קָדָם יִי

וַיַּכְדֹּב בַּחֲבֵרָה בַּפְקָדוֹנָא אֹ בַשְּׁתָּפוֹת

יָדָא אֹ בַגְזָלָא אֹ אֲנִים יָת חֲבֵרָה:

נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא מה
 תלמוד לומר ומעלה מעל בה', לפי שכל
 המלזה והלזה והנושא והנותן אינו עושה
 אלא בעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהיא
 מכחש, מכחש בעדים ובשטר, אבל
 המפקיד אצל חבירו ואינו רוצה שתדע בו
 נשמה אלא שלישי שביניהם, לפיכך
 כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שביניהם:
 בתשומת יד. ששם בידו ממון להתעסק,
 או במלזה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או
 עשק. הוא שכר שכיר:

כב או מצא אבדה וְכַחֵשׁ בָּהּ
 וְנִשְׁבַּע עַל שִׁקָּר עַל אַחַת
 מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לְחַטָּא
 בַּהֲנָה:

או אֲשַׁכַּח אֲבֹדָתָא וִיכַדֵּב בָּהּ וְאִשְׁתַּבַּע
 עַל שִׁקָּרָא עַל חֲדָא מִכָּל דִּי יַעֲבִיד
 אֲנִישָׁא לְמִיחַב בָּהּ:

וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה
 אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על

שקר לכפירת ממון:

בג וְהָיָה כִּי יַחֲטֵא וְאֵשׁ

וְהָשִׁיב אֶת הַגִּזְלָה אֲשֶׁר גָּזַל

אֹו אֶת הָעֵשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אֹו

אֶת הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקֹד אֹתוֹ

אֹו אֶת הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:

וַיְהִי אֲרִי יַחֲטִי וַיַּחֲבֹב וַיִּתֵּב יֵת גִּזְלָא דִּי

גִּזְלָאֹו יֵת עֵשֶׂקָא דִּי עֵשֶׂק אֹו יֵת

פְּקֻדֹנָא דִּי אֶתְפְּקֹד לִוְתָּהּ אֹו יֵת

אֲבֹדְתָא דִּי אֲשַׁכַּח:

כִּי יַחְטֵא וְאִשָּׁם. כְּשִׁיכִיר בַּעֲצָמוֹ לָשׁוּב

בַּתְּשׁוּבָה, וְלִדְעַת וְלַהֲתוּדוֹת כִּי יַחְטֵא

וְאִשָּׁם:

כֹּד מִפְטִיר אִו מִכְּל

אֲשֶׁר יִשָּׁבַע עָלָיו לְשָׁקֶר וְשָׁלֵם

אֹתוֹ בְּרָאשׁוֹ וְחֲמִשְׁתָּיו יִסֶּף

עָלָיו לְאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ

בְּיוֹם אֲשַׁמְתּוּ:

אוּ מִכָּל דֵּי יִשְׁתַּבַּע עֲלוֹהֵי לְשָׁקָרָא
וַיִּשְׁלַם יְתָהּ בְּרִישִׁיָּהּ וַחֲמִישָׁה יוֹסֵף
עֲלוֹהֵי לְדֵי הוּא דִּילָהּ יִתְנַנֶּה בְּיוֹמָא
דְּחוּבְתָהּ:

בראשון. הוא הקרן ראש הממון:
וחמשתיו. רבתה תורה חמשיות הרבה
לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע
והודה חוזר ומביא חומש על אותו חומש,
וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן

שנשבע עליו פחות משה פרוטה: לאשר
הוא לו. למי שהמזון שלו:

כה ואת אֲשָׁמוֹ יְבִיא לַיהוָה
אֵיל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכּוֹ
לְאַשָׁם אֵל הַכֹּהֵן:

וַיֵּת אֲשַׁמִּיהָ יִיתִי לְקֹדֶם יִי דָּכַר שְׁלִים
מִן עֲנֹא בַּפְּרִסְנָה לְאַשְׁמָא לֹות כֶּהֱנֹא:
כו וְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן לְפָנָי יְהוָה
וְנִסְלַח לוֹ עַל אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר

יַעֲשֶׂה לְאַשְׁמָה בָּהֶ: (פכפ)

וַיִּכַּפֵּר עֲלוֹהֵי כְהֵנָּא קָדָם יי וַיִּשְׁתַּבֵּק

לָהּ עַל חֲדָא מְכַל דִּי יַעֲבֹד לְמִיחַב בָּהֶ: